

ECONOMIA ESPANYOLA³⁰

RESUM

Els resultats de l'activitat econòmica l'any 2003 marquen un punt d'inflexió en la desacceleració cíclica que va començar l'any 2001. La taxa de creixement del PIB del 2,4% (0,4 punts més que l'any anterior) suposa el desè any consecutiu de creixement des de la recessió del 1993, i és un resultat millor que els registres que han experimentat els socis comunitaris. Aquest major creixement s'explica per la recuperació de la demanda interna (0,8 punts més que l'any anterior) i dels seus principals components: la demanda de consum privat i públic, i la inversió.

Aquesta recuperació de la inversió i de la demanda de consum va crear més ocupació (0,3 punts més que el 2002), ja que es varen generar 290.000 llocs de treball a temps complet, i va disminuir la taxa d'atur, concretament, en 0,1 punts, de manera que s'ha situat en l'11,3%. L'aportació del sector exterior al PIB fou negativa en un punt, ja que les exportacions varen créixer 2,7 punts per sota de les importacions. La política fiscal s'ha orientat per l'objectiu de l'equilibri pressupostari, de manera que s'ha assolit un superàvit fiscal per al conjunt de les administracions públiques del 0,3% del producte interior brut (PIB).

Amb relació al turisme, es pot afirmar que el sector mundial no acaba de remuntar la crisi que pateix des dels atemptats de l'11 de setembre del 2001. El 2003 el turisme internacional tancà amb una baixada de l'1,2% respecte de l'any anterior, segons les dades de l'Organització Mundial del Turisme (OMT), baixada propiciada fonamentalment per la guerra de l'Iraq, amb la consegüent inestabilitat geopolítica, la debilitat econòmica que ha suscitat, i el brot de pneumònia asiàtica. En el cas de la Unió Econòmica i Monetària (UEM), s'ha d'afegir a l'estancament econòmic la forta apreciació de l'euro, que suposa una evolució adversa dels indicadors de competitivitat enfront dels principals països competidors.

La inflació espanyola, mesurada a través de la variació interanual de l'IPC (índex de preus de consum) al desembre, tancà el 2003 en el 2,6%, enfront del 4% del 2002. En la mitjana anual, el creixement dels preus fou del 3%, cinc dècimes menys que l'any anterior. L'any 2003 totes les comunitats autònomes moderaren les taxes d'inflació respecte de l'any anterior. Les Illes Balears varen situar-se per sota de la mitjana nacional, amb un 2,3%.

3.1.

EVOLUCIÓ ECONÒMICA

Els resultats de l'activitat econòmica l'any 2003 marquen un punt d'inflexió en la desacceleració cíclica que va començar l'any 2001. La taxa de creixement del PIB del 2,4% (0,4 punts més que l'any anterior) suposa el desè any consecutiu de creixement des de la recessió del 1993, i és un resultat millor que els registres que han experimentat els socis comunitaris. Aquest major creixement s'explica per la recuperació de la demanda interna (0,8 punts més que l'any anterior) i dels seus principals components: la demanda de consum privat i públic, i la inversió. El consum privat presenta una pujada de 0,4 punts; el públic, de 0,2 punts, i la inversió, de 2,0 punts, amb la recuperació dels béns d'equip (7,3 punts) i l'alentiment de la construcció (-0,5 punts). Aquesta recuperació de la inversió i de la demanda de consum va crear més ocupació (0,3 punts més que el 2002), ja que es varen crear 290.000 llocs de treball a temps complet, i va disminuir la taxa d'atur, concretament en 0,1 punts, de manera que es va situar en l'11,3%.

30. En aquest apartat es recull un breu resum dels aspectes de l'economia espanyola que destaca la proposta de la Memòria sobre la situació socioeconòmica y laboral de España, 2003 (p. 37-135), que ha elaborat el CES del Regne d'Espanya i que es va aprovar en la sessió ordinària del Ple del 31 de maig del 2004.

L'aportació del sector exterior al PIB fou negativa en un punt, ja que les exportacions varen créixer 2,7 punts per sota de les importacions. La política fiscal s'ha orientat per l'objectiu de l'equilibri presupostari, de manera que s'ha assolit un

superàvit fiscal per al conjunt de les administracions públiques del 0,3% del PIB (el -0,4%, l'Administració central de l'Estat; l'1%, la Seguretat Social, i el -0,3%, les administracions territorials). (Vegeu el quadre I-3)

QUADRE I-3. QUADRE MACROECONÒMIC (2000-2003)
(TAXES DE VARIACIÓ INTERANUAL)

Conceptes	2000	2001	2002	2003(e)
PIB i agregats				
Producte interior brut	4,2	2,8	2,0	2,4
Consum privat nacional	3,9	2,8	2,6	3,0
Consum públic	5,0	3,6	4,4	4,6
Formació bruta de capital fix	5,7	3,3	1,0	3,0
Béns d'equip	4,7	-1,2	-5,4	1,9
Construcció	6,1	5,8	4,2	3,7
Demanda interna (1)	4,4	3,0	2,6	3,4
Exportació de béns i serveis	10,1	3,6	0,0	4,0
Importació de béns i serveis	10,6	4,0	1,8	6,7
Pro memòria				
PIB en p. constants (2) (milions d'euros)	528.440	543.746	554.852	568.311
PIB en p. corrents (milions d'euros)	609.320	653.289	696.208	743.046
Preus i costos				
Deflació del PIB	3,5	4,2	4,4	4,2
Preus de consum (desembre)	4,0	2,7	4,0	2,6
Costos laborals unitaris nominals totals	3,1	3,4	3,4	3,6
Mercat de treball				
Variació de l'ocupació	3,6	2,4	1,5	1,8
Taxa d'atur	13,9	10,5*	11,4*	11,3*
Sector exterior (saldo en % del PIB)				
Comercial	-5,9	-5,4	-5,0	-5,1
Compte corrent	-3,1	-2,6	-2,4	-3,0
Compte corrent i de capital	-2,6	-2,0	-1,3	-1,8

Continua

QUADRE I-3. QUADRE MACROECONÒMIC (2000-2003)
(TAXES DE VARIACIÓ INTERANUAL)

Conceptes	2000	2001	2002	2003(e)
Necessitat de finançament AP, % PIB				
Administracions públiques totals	-0,8	-0,3	0,0	0,3
Administracions públiques centrals	-0,9	-0,6	-0,5	-0,4
Administracions territorials	-0,3	-0,4	-0,3	-0,3
Seguretat Social	0,4	0,8	0,8	1,0

(e) Estimacions.

(1) Aportació del creixement.

(2) Any base: 1995.

(*) Nova definició de l'atur.

Fonts: INE i Ministeri d'Economia i Hisenda, síntesi d'indicadors.

3.2.

ELS SECTORS PRODUCTIUS

El sector primari registrarà una disminució de la producció de 0,3 punts, mentre que la indústria (sense incloure-hi el sector energètic) ha augmentat la producció en 0,6 punts. La construcció i els serveis varen mostrar un dinamisme considerable en el

creixement, encara que aquest dinamisme va ser inferior al de l'any 2002 (-1,2 punts, la construcció, i -0,1 punts, els serveis). El sector que ha millorat més considerablement respecte de l'exercici anterior és l'energètic, amb un creixement de l'1,4%, (0,9 punts per sobre del creixement de l'any 2002). Aquest creixement condiona que els valors de l'activitat industrial siguin positius per a l'any 2003. (Vegeu el quadre I-4)

QUADRE I-4. EVOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA PER SECTORS (2001-2003)
(TAXA DE VARIACIÓ INTERANUAL DELS COMPONENTS DEL PIB EN PESSETES CONSTANTS)

Anys	Trimestres	Agricultura i pesca	Energia	Indústria	Construcció	Serveis
2001	I trim.	-2,2	4,1	0,8	6,0	3,4
	II trim.	-3,7	2,7	1,4	5,8	3,5
	III trim.	-0,8	1,6	3,0	5,2	3,4
	IV trim.	-5,7	2,8	-0,6	4,8	2,6
	Mitjana	-3,1	2,8	1,2	5,4	3,2
2002	I trim.	7,5	2,1	-0,7	5,1	2,1
	II trim.	2,0	-1,2	-0,4	4,5	2,5
	III trim.	1,8	-0,3	1,1	5,5	1,9
	IV trim.	-6,6	0,5	2,7	4,1	2,2
	Mitjana	1,0	0,3	0,7	4,8	2,2

Continua

QUADRE I-4. EVOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA PER SECTORS (2001-2003)
(TAXA DE VARIACIÓ INTERANUAL DELS COMPONENTS DEL PIB EN PESSETES CONSTANTS)

Anys	Trimestres	Agricultura i pesca	Energia	Indústria	Construcció	Serveis
2003	I trim.	-1,6	0,3	2,5	3,4	1,7
	II trim.	-0,6	1,6	1,7	3,7	1,6
	III trim.	0,9	2,6	0,2	3,8	2,5
	IV trim.	4,2	1,0	0,7	3,5	2,7
	Mitjana	0,7	1,4	1,3	3,6	2,1

Font: INE, comptabilitat nacional trimestral d'Espanya.

3.2.1. EL SECTOR PRIMARI

El valor afegit brut (VAB) de les branques agrària i pesquera va créixer un 0,7% el 2003, enfront de l'1,0% que es registrà l'any anterior, la qual cosa el situà com el sector menys dinàmic de l'economia. Això no obstant, al llarg de l'exercici s'observa una clara tendència a la recuperació, en passar d'una baixada de l'activitat de l'1,6% en els tres primers mesos de l'any a un creixement del 4,2% en el quart trimestre.

L'ocupació en termes de llocs de treball equivalents a temps complet va disminuir un 2,8%, si bé registrà una millora respecte del retrocés del 4,2% que es va donar el 2002, mentre que l'afiliació a la Seguretat Social augmentà quatre dècimes el ritme de creixement, fins al 2,3%.

3.2.2. LA INDÚSTRIA I L'ENERGIA

La indústria ha estat un dels sectors més castigats per la desacceleració econòmica dels darrers anys, com mostren les dades d'activitat i d'ocupació. Des del 1997 el VAB del sector s'ha anat desaccelerant, i el

2002 va arribar a un creixement del 0,7%, el pitjor registre des de la recessió del 1993.

El 2003 les millors perspectives econòmiques feren que l'activitat arribàs fins a l'1,3%, xifra, això no obstant, que se situa encara molt per davall del creixement del PIB. A més, si s'analitza l'evolució del sector al llarg de l'exercici, s'observa ja en els tres primers mesos una desacceleració que s'intensificà en el tercer trimestre, en passar d'un creixement de l'1,7%, al 0,2%. Posteriorment, el VAB mostrà una lleugera recuperació i s'acabà l'any amb un augment del 0,7%.

La moderació de la indústria coincideix amb l'evolució desfavorable de les exportacions, un dels impulsors principals de l'activitat del sector. Així mateix, les expectatives segueixen sent negatives, i els afiliats d'alta a la Seguretat Social varen disminuir per segon any consecutiu, de manera que empitjoraren tres dècimes respecte de l'any anterior, amb un retrocés de la taxa de creixement del 0,5%.

Els bons resultats del sector energètic, tant en la xifra de negoci com en l'entrada de comandes, es confirmen amb les

dades d'activitat. El 2003, el VAB de l'energia augmentà un 1,4%, 1,1 punts més que l'any anterior, a pesar que en l'últim trimestre es produí una desacceleració des del 2,6% fins a l'1,0%.

Aquesta millora es va reflectir en un increment de la demanda d'energia elèctrica, novament superior al creixement de la capacitat instal·lada. El 2003 la demanda peninsular arribà als 224.208 GWh (gigawatts per hora), la qual cosa suposa un creixement del 6,2%, 3,5 punts percentuals més que l'any anterior, mentre que l'extrapeninsular augmentà un 10,8%, fins als 12.389 GWh.

3.2.3. LA CONSTRUCCIÓ

La construcció va tornar a situar-se el 2003 com el sector més dinàmic de l'economia, amb un increment del VAB del 3,6%. Novament, la consecució dels programes públics d'infraestructures, juntament amb l'increment de la demanda d'habitatges, a uns preus que continuaren en ascens, sustentaren l'activitat d'aquest sector.

L'escassa dependència de la conjuntura exterior li ha permès mantenir-se els darrers anys en unes taxes de creixement elevades, superiors a les del PIB, a pesar de la desacceleració de l'economia internacional. En canvi, des de l'any 1999 s'observa una tendència a la moderació, com a conseqüència fonamental de la pèrdua d'intensitat que han mostrat l'edificació residencial i l'obra civil, tal com reflecteixen els nivells d'inversió. Pel que fa a l'ocupació, encara que les dades d'afiliació a la Seguretat Social seguiren sent les més elevades de tots els sectors, el 2003

desacceleraren el ritme de creixement 1,5 punts, fins al 4,3%.

3.2.4. ELS SERVEIS

Els serveis foren, juntament amb la construcció, les activitats més dinàmiques de l'economia espanyola el 2003. En aquest exercici, el VAB del sector serveis augmentà un 2,1%, una dècima menys que el 2002, encara que amb una tendència a l'acceleració en els ritmes de creixement al llarg de tot l'exercici.

Dins d'aquesta activitat, els serveis de mercat foren els més dinàmics, amb un creixement del 3,3%, un punt per damunt de l'any anterior, mentre que els serveis de mercat, encara que mostraren un to més positiu durant el segon semestre, creixeren tres dècimes menys que el 2002, fins a arribar a l'1,8%.

D'acord amb els indicadors d'activitat del sector serveis, el 2003 la xifra de negocis de mercat va créixer un 5,3%. El major impuls el registraren els serveis a empreses, amb un augment del 6,9%, seguits de les tecnologies de la informació i les telecomunicacions, amb el 5,7%. La xifra de negocis del comerç augmentà un 5,3% i un 5,0%, la del transport, mentre que el pitjor resultat el registrà el turisme, amb un creixement del 2,7%. El personal ocupat en el sector serveis augmentà un 2,3%, amb un creixement del 3,0% en el cas dels serveis a empreses. En el cas de les tecnologies de la informació i les telecomunicacions, a pesar del bon to que mostrà la xifra de negocis, l'ocupació baixà un 3,2%. En el transport i en el comerç augmentà un 2,5%, mentre que en el turisme, un 1,8%.

Amb relació al turisme, es pot afirmar que no acaba de remuntar la crisi que pateix el sector mundial des dels atemptats de l'11 de setembre del 2001. El 2003, el turisme internacional tancà amb una baixada de l'1,2% respecte de l'any anterior, segons les dades de l'Organització Mundial del Turisme, baixada propiciada fonamentalment per la guerra de l'Iraq, amb la inestabilitat geopolítica consegüent, la debilitat econòmica i el brot de pneumònia asiàtica. En el cas de la UEM, s'ha d'afegir a l'estancament econòmic la forta apreciació de l'euro, que suposa una evolució adversa dels indicadors de competitivitat enfront dels principals països competidors.

Això no obstant, Espanya mantingué el segon lloc en l'entrada tant de turistes -darrere de França- com d'ingressos -després dels Estats Units-, amb un resultat per sobre de la mitjana mundial. El 2003 entraren 52,5 milions de turistes al territori espanyol, un 0,3% més que l'any anterior, mentre que els ingressos pel turisme arribaren als 36.871 milions d'euros, xifra que suposa un creixement anual del 3,7%, després d'una disminució del 2,9% el 2002.

3.3.

LA INFLACIÓ I LA POLÍTICA MONETÀRIA

La política monetària del Banc Central Europeu (BCE) al llarg del 2003 continuà sent de cautela, davant l'incertesa sobre el panorama econòmic internacional. L'atonía que ha registrat l'economia de la zona euro, juntament amb l'evolució favorable dels preus, va fer que, el 6 de

març, la màxima autoritat monetària reduís el tipus d'intervenció en un quart de punt, fins al 2,5%. Tres mesos després, el 5 de juny, ho va fer en 50 punts bàsics, fins al 2%, nivell amb què va tancar l'exercici 2003, i que suposa el menor registre en cinquanta anys. El tipus relatiu a la facilitat marginal de crèdit se situà el desembre en el 3%, mentre que el dels dipòsits, en l'1%.

Davant l'estabilitat de preus que mostrà la UEM el 2003, amb un nivell d'inflació el mes de desembre del 2%, l'objectiu marcat per l'Eurosistema, la desacceleració de l'economia dels Dotze, es perfilà com el problema principal a controlar per la màxima autoritat monetària, en un context de forta revaloració de la moneda única enfront del dòlar dels Estats Units.

La inflació espanyola, mesurada a través de la variació interanual de l'IPC al desembre tancà el 2003 en el 2,6%, enfront del 4% del 2002. En la mitjana anual, el creixement dels preus fou del 3%, cinc dècimes menys que l'any anterior. Aquests registres, similars als del 2001, són els millors dels últims cinc anys. En canvi, la inflació se situa encara per sobre de l'objectiu del 2,0% que ha pres com a referència el Govern. A més, atès que la situació de la Unió Econòmica i Monetària (UEM) aconseguí tancar l'any en el 2%, el diferencial entre ambdues zones, si bé millorà lleugerament respecte de l'any anterior, se situa en la mitjana anual en un punt percentual, amb el consegüent deteriorament nominal de la competitivitat espanyola.

Dels dotze grans grups de l'IPC, únicament cinc creixeren per davall del 2,6%. Especialment significatiu fou el comporta-

ment que mostraren el transport, amb un increment dels preus de l'1,0% (enfrent del 5,0% que es registrà el 2002), i el vestit i el calçat, sector que passà d'un creixement del 5,3% al 2,5%. D'altra banda, la deflació que ha mostrat l'IPC de comunicacions es va veure frenada respecte de l'any anterior, en passar d'una baixada del 5,1% a un lleu retrocés del 0,2% l'any 2003. Entre els grups més inflacionistes tornaren a situar-se els hotels, els cafès i restaurants, l'ensenyança, i els aliments i les begudes no alcohòliques, si bé en tots els casos els increments de preus foren inferiors als del 2002.

El 2003 totes les comunitats autònomes moderaren les taxes d'inflació respecte de l'any anterior, i cinc comunitats registraren el mateix increment que l'IPC nacional. Tres comunitats creixeren per sobre d'aquest índex, amb fortes pujades en el cas de la regió de Múrcia (amb el 3,2%) i de Catalunya (amb un 3,1%), mentre que les nou restants se situaren per davall del 2,6%, i hi destaca l'increment de l'1,9% a les Canàries i del 2,1% a Castella i Lleó i a Extremadura. Per una altra part, les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla registraren una forta pujada del 3,6%. Les Illes Balears varen situar-se per sota de la mitjana nacional, amb un 2,3%. (Vegeu el quadre I-5)

QUADRE I-5. IPC PER COMUNITATS AUTÒNOMES (1994-2003)
(TAXA DE VARIACIÓ INTERANUAL DE DESEMBRE)

Com. Autònomes	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Andalusia	4,5	4,4	2,9	1,6	1,1	2,4	3,8	2,8	3,9	2,6
Aragó	4,4	3,9	3,9	1,5	1,2	3,2	3,7	2,5	4,1	2,4
Astúries	4,7	4,6	3,1	2,2	1,5	2,6	4,3	2,4	3,8	2,4
Balears	5,1	4,6	3,6	2,3	1,5	3,0	3,8	3,7	4,5	2,3
Canàries	5,4	4,6	2,3	2,5	2,4	2,4	3,5	2,4	3,2	1,9
Cantàbria	4,0	4,6	3,2	1,8	1,7	2,9	3,5	3,0	3,7	2,6
Castella-la Manxa	4,2	4,8	3,5	1,8	0,5	3,0	4,1	2,3	3,8	2,6
Castella i Lleó	4,3	4,3	3,4	1,8	0,9	3,1	4,1	2,5	3,6	2,1
Catalunya	4,1	4,3	3,7	2,1	1,8	3,5	4,2	2,8	4,3	3,1
C. Valenciana	3,9	4,3	3,1	2,1	1,4	2,6	4,0	2,7	4,1	2,4
Extremadura	5,2	4,3	3,8	1,7	1,1	1,8	3,6	2,9	3,5	2,1
Galícia	4,7	4,3	3,2	1,9	1,4	3,2	3,7	2,6	4,3	2,3
Madrid	4,1	3,7	2,6	2,3	1,1	2,8	3,9	2,5	3,9	2,6
Múrcia	4,8	4,7	3,4	2,5	1,7	3,2	4,8	2,6	4,4	3,2
Navarra	4,7	5,7	3,8	2,5	1,4	3,3	4,1	2,7	3,9	2,8
País Basc	4,5	4,5	3,5	2,2	2,3	3,0	3,8	3,4	3,9	2,6
La Rioja	4,9	4,8	4,0	2,1	1,9	3,6	4,5	3,6	3,8	2,4
Ceuta i Melilla	3,8	4,5	2,8	1,9	1,9	2,2	3,7	2,9	4,0	3,6
Índex general	4,3	4,3	3,2	2,0	1,4	2,9	4,0	2,7	4,0	2,6

Font: INE, Boletín Mensual de Estadística

3.4.

EL SECTOR PÚBLIC

Les administracions públiques tancaren el 2003 amb un superàvit pressupostari de 2.574 milions d'euros, en termes de comptabilitat nacional, la qual cosa representa el 0,3% del PIB. Aquest resultat, que millora les previsions d'equilibri que apareixien en els pressupostos generals de l'Estat corresponents al 2003, es degué al comportament favorable dels comptes de la Seguretat Social i, en menor manera, de l'Estat i dels seus organismes. (Vegeu el quadre I-6)

La millora del saldo pressupostari de les administracions públiques respongué al descens que experimentà la participació de la despesa pública en el PIB, enfront del manteniment dels ingressos no financers.

La participació de les despeses no financeres en el PIB va baixar quatre dècimes respecte de l'any anterior, fins al 39,5%, després de registrar un creixement anual del 5,6%, quasi dos punts per sota de l'avanç

del 2002. Pràcticament tot aquest descens es degué a la baixada de les rendes de la propietat, per la pèrdua de pes sobre el PIB de la càrrega d'interessos del deute públic, producte de l'evolució dels tipus d'interès i del descens de la proporció entre el deute públic i el PIB. Aquesta darrera es reduí 3,7 punts percentuals el 2003, fins al 50,8%, cosa que suposa el major descens registrat des que el 1997 començà a moderar-se. (Vegeu el quadre I-7)

Les despeses corrents desacceleraren la taxa de creixement 1,3 punts, amb la qual cosa el seu pes en l'economia es reduí 3 dècimes, fins al 34,7%. Amb l'excepció de les transferències socials en espècie adquirides en el mercat, que avançaren lleugerament, i de la reducció de les rendes de la propietat que s'ha comentat anteriorment, la resta de partides de despesa mantingueren invariable la participació en el PIB.

En taxes de creixement anual, l'única despesa que s'accelerà respecte del 2002 fou la remuneració dels assalariats, com a conseqüència de l'augment de l'ocupació. De la mateixa manera, l'evolució del

QUADRE I-6. CAPACITAT (+) O NECESSITAT (-) DE FINANÇAMENT PER SUBSECTORS (2002-2003) (EN MILIONS D'EUROS I TAXA DE VARIACIÓ)

	2002		2003	
	Milions €	% PIB	Milions €	% PIB
Administració central	2.037	0,3	4.443	0,6
Estat i organismes	-3.704	-0,5	-2.652	-0,4
Administracions de la Seguretat Social	5.741	0,8	7.095	1,0
Administracions territorials	-2.351	-0,3	-1.869	-0,3
Administracions públiques	-314	0,0	2.574	0,3

Font: Intervenció General de l'Administració de l'Estat (IGAE).

QUADRE I-7. COMPTES NO FINANCERS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES* (2002-2003)

Conceptes	Milions d'€		% del PIB		% de variació	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Ingressos no financers	277.581	296.117	39,9	39,9	8,4	6,7
Ingressos corrents	272.822	290.243	39,2	39,1	8,2	6,4
Impostos directes	73.417	76.066	10,5	10,2	12,1	3,6
Impostos indirectes	81.036	88.707	11,6	11,9	9,1	9,5
IVA	40.012	44.116	5,7	5,9	8,9	10,3
Altres impostos sobre la producció	41.024	44.591	5,9	6,0	9,4	8,7
Altres impostos corrents	2.664	2.758	0,4	0,4	1,6	4,3
Cotitzacions socials	94.490	101.259	13,6	13,6	6,9	7,2
Pagament per béns i serveis	8.300	8.606	1,2	1,2	6,8	3,7
Rendes de la propietat	6.717	6.196	1,0	0,8	25,2	-7,8
Transferències	6.218	6.651	0,9	0,9	21,4	7,0
Ingressos de capital	4.759	5.874	0,7	0,8	15,2	23,4
Impostos sobre el capital	2.622	2.903	0,4	0,4	6,1	10,7
Transferències de capital	2.137	2.971	0,3	0,4	28,8	39,0
Despenses no financers	277.895	293.543	39,9	39,5	7,5	5,6
Despeses corrents	243.763	257.958	35,0	34,7	7,1	5,8
Remuneració d'assalariats	71.997	76.839	10,3	10,3	5,8	6,7
Consum intermedi	30.593	32.454	4,4	4,4	10,6	6,1
Impostos sobre la producció	142	146	0,0	0,0	10,9	2,8
Transferències en espècie adquirides en el mercat	18.853	20.557	2,7	2,8	10,9	9,0
Prestacions socials (1)	85.789	91.054	12,3	12,3	7,7	6,1
Subvencions a la producció	7.942	8.284	1,1	1,1	12,7	4,3
Altres transferències	8.758	9.958	1,3	1,3	16,4	13,7
Rendes de la propietat	19.689	18.666	2,8	2,5	4,0	-5,2
Despeses de capital	34.132	35.585	4,9	4,8	9,8	4,3
Formació bruta de capital	23.567	25.748	3,4	3,5	10,6	9,3
Adquisició neta d'actius no financers no produïts	622	327	0,1	0,0	28,8	-47,4
Transferències	9.943	9.510	1,4	1,3	7,2	-4,4
Capacitat (+) i necessitat (-) de finançament	-314	2.574	0,0	0,3	-87,1	-919,7
Pro memòria: PIB	696.208	743.046	100,0	100,0	6,6	6,7

1. Diferents de les transferències socials en espècie

* Metodologia de comptabilitat nacional, en milions d'euros, tant per cent respecte del PIB i taxes de variació
Font: IGAE.

mercat de treball explicà el menor dinamisme de les prestacions socials. L'avanç de les xifres d'atur, inferior a l'exercici anterior, va fer que el nombre de beneficiaris de prestacions per desocupació augmentàs, l'any 2003, en 11.300 persones, l'1,0%, després que un any abans el creixement fos del 8,7%. Així, la despesa en prestacions per desocupació de l'INEM (Institut Nacional d'Ocupació) arribà als 5.835,4 milions d'euros, de manera que es desvià un 9,2% de les previsions del pressupost inicial.

Les despeses de capital es reduïren fins al 4,8% del PIB com a conseqüència del descens de l'adquisició neta d'actius no financers no produïts i de les transferències, ambdues en una dècima. En canvi, la formació bruta de capital, que creixé un 9,3% el 2003, augmentà en una dècima la participació en el PIB, fins al 3,5%. Aquesta ràtio supera en 1,2 punts la de la Unió Europea, la qual cosa reflecteix els majors esforços d'acumulació de capital que duu a terme l'economia espanyola per convergir amb els nivells de renda per càpita dels països europeus avançats.

Els ingressos públics presentaren un creixement inferior al que es va registrar el 2002, però, tot i així, es va mantenir el mateix pes sobre el PIB, el 39,9%, com a conseqüència d'un augment d'una dècima en la participació dels recursos de capital, fins al 0,8% del PIB, que va compensar la baixada en la mateixa quantitat dels ingressos corrents, fins al 39,1%.

La recuperació dels beneficis empresarials i la creació de llocs de feina impulsaren la recaptació de l'impost sobre societats i de

l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF), a pesar de la reforma d'aquest darrer, si bé, finalment, la participació dels impostos sobre la renda en el PIB davallà tres dècimes, fins al 10,2%. Aquesta baixada fou compensada per un increment en la mateixa magnitud del pes dels impostos indirectes, fins a l'11,9%, després d'augmentar-ne la recaptació un 9,5% respecte de l'any anterior. El bon to del consum impulsà notablement els ingressos per l'impost sobre el valor afegit (IVA), que, després de créixer un 10,3%, augmentaren la participació en el PIB dues dècimes, fins al 5,9%, mentre que els impostos especials es comportaren també favorablement, a pesar de la congelació de les tarifes el 2003.

Les cotitzacions socials mantingueren la participació del 13,6% en el PIB, després d'un increment anual del 7,2%, derivat de l'evolució positiva del nombre d'afiliats a la Seguretat Social. D'altra banda, les rendes de la propietat disminuïren un 7,8%, de manera que perderen dues dècimes de PIB, fins al 0,8%, fonamentalment com a conseqüència de la baixada dels interessos i dels dividendes, en la major part, del Banc d'Espanya.